

Informacija o pružanju podrške crnogorskim podnosiocima prijava na Poziv Teaming for Excellence (HORIZON-WIDERA-2025-ACCESS-01) - Okvirni program EU za istraživanje i inovacije Horizont Evropa

Od 2021. godine, Crna Gora učestvuje u Okvirnom programu Evropske komisije za istraživanje i inovacije "Horizont Evropa", koji predstavlja najveći program za finansiranje istraživanja i inovacija u svijetu. Ovaj program podrazumijeva otvorene pozive za apliciranje od strane organizacija iz država članica EU, kao i pridruženih država Programu, kao što je Crne Gore.

Jedan od javnih poziva koji je objavljen na platformi Evropske komisije, Funding & Tenders Portal, je i poziv Teaming for Excellence (HORIZON-WIDERA-2025-ACCESS-01), koji je objavljen 3. decembra 2024. godine.

Ovim pozivom se podržava stvaranje novih centara izvrsnosti ili modernizacija postojećih u zemljama sa slabijim učinkom u oblasti istraživanja i inovacija, među kojima je i Crna Gora. Traži se partnerstvo između vodeće naučne institucije (iz visokorazvijenih R&I zemalja) i glavne institucije korisnice (iz zemlje proširenja), sa ciljem jačanja kapaciteta za istraživanje. Ovo bi podrazumijevalo partnerstvo jedne istraživačke institucije iz Crne Gore, koja se povezuje sa uspješnim partnerom iz inostranstva, sa ciljem zajedničkog apliciranja na ovaj poziv.

Učešće Crne Gore u pozivu Teaming for Excellence predstavlja strateški važan korak ka jačanju nacionalnog istraživačkog i inovacionog sistema, uz integraciju sa evropskim prostorom istraživanja i inovacija. Ovaj poziv omogućava izgradnju ili unapređenje centara izvrsnosti u saradnji sa vodećim evropskim institucijama, što direktno doprinosi ciljevima Crne Gore u procesu evropskih integracija i razvoja naučnoistraživačkog sistema i pametne specijalizacije.

Ukupan budžet poziva je 270 miliona eura. Očekuje se da će biti dodijeljeno minimum 18 grantova, sa 8-15 miliona eura po grantu. Prijave se dostavljaju u dvije faze. Do 10. aprila 2025. godine se dostavljaju se projektni prijedlozi za prvu fazu, a oni koji budu pozitivno ocijenjeni u ovoj fazi dostavljaju kompletan projektni prijedlog do 20. januara 2026. godine. Nakon toga slijedi proces evaluacije, te se očekuje da početak projekta, a samim tim i finansijsko učešće države, započne u 2027. godini.

Grant Evropske komisije u iznosu od 8 do 15 miliona eura, čini samo 50% vrijednosti projekta, dok preostalih 50% sredstava treba da budu obezbijeđeni iz nacionalnih ili nekih drugih fondova. To, zapravo, znači da, u slučaju da neki od predloga projekata u kojima učestvuje organizacija iz Crne Gore bude izabran za finansiranje od strane Evropske komisije, Vlada Crne Gore treba da obezbijedi preostalih 50% sredstava.

U vezi sa ovim Pozivom, Ministarstvu prosvjete, nauke i inovacija obratile su se tri institucije iz Crne Gore, koje namjeravaju da apliciraju na ovaj Poziv, zbog čega im je potrebna podrška države u vidu finansijske podrške u iznosu od 8 do 15 miliona eura, odnosno garancija finansijskog učešća države u iznosu od 50% ukupnih sredstava.

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija zaprimilo je zahtjev za pružanje podrške za sledeće projekte:

1. Univerzitet Crne Gore – Centar izvrsnosti za prirodno zasnovana rješenja i tehnologije za zaštićena područja (CENNA);

2. Elektrotehnički fakultet UCG – Regionalni centar izvrsnosti za integrisane mikro i nano sisteme.

Uspostavljanje strateških partnerstava sa institucijama iz EU omogućava transfer znanja, razvoj istraživačkih kapaciteta i postavljanje temelja za izvrsnost u oblastima relevantnim za pametnu specijalizaciju Crne Gore. Projekti Teeming tipa podižu institucionalne kapacitete i umrežavanje, čime se povećava konkurentnost domaćih institucija za dalje učešće u evropskim programima i inicijativama.

Pozicioniranjem Crne Gore kao zemlje koja razvija centre izvrsnosti, jača se njena uloga u Jugoistočnoj Evropi, kao i kapacitet za regionalnu saradnju i liderstvo u prioritetnim oblastima. Učešće u ovom pozivu omogućava strateško usmjeravanje ka istraživanjima koja podržavaju zelene i digitalne tranzicije, u skladu sa nacionalnim i evropskim prioritetima. Takođe, projekti bi obuhvatili mjere za razvoj i zadržavanje mladih istraživača, naučnika i inovatora u zemlji, što doprinosi smanjenju "odliva mozgova" i jača lokalnu zajednicu znanja. Ova inicijativa u potpunosti je usklađena sa strateškim ciljevima Crne Gore u pogledu evropskih integracija, digitalne i zelene tranzicije, te razvoja društva zasnovanog na znanju.

Crna Gora se nalazi u naprednoj fazi pregovora o članstvu u EU. Učešće u ovom pozivu bi dodatno demonstriralo posvećenost reformama u oblasti istraživanja, obrazovanja i inovacija.